



je karakter) en een omgevingscomponent (de stimuli in je omgeving die inspireren tot actie).

Noels heeft het in zijn betoog over deze omgevingscomponent van motivatie. De overheid is hier uiteraard een significante parameter in. Enerzijds via zijn belastingsimpact. Hoe meer geld de overheid nodig heeft om te bestaan, hoe minder ondernemen inspirerend wordt. Anderzijds via haar meerwaarde. Een meerwaarde in praktische zin onder de vorm van stimuli om onze samenleving op een hoger welvaartsniveau te tillen zoals het vrijgeven van subsidies voor allerlei nieuwe sectoren zoals de sector van hernieuwbare energie of de sector van de ecologie in het algemeen. Een meerwaarde in de inspirerende zin door toekomstvisies uit te drukken zoals Flanders Technology International van weleer en vooral ook door zelf het goede voorbeeld te geven inzake meerwaarde creatie. Een lean en mean overheidsapparaat. Dat laatste is vandaag afwezig en een echte visie hebben we nog niet. We hoppen teveel, op basis van de actualiteit, van het ene interessante idee naar het andere. Maar een duurzaam beleid op lange termijn is nog niet zichtbaar in de samenleving. Meer nog, ik heb soms de indruk dat de facto ons duurzaam beleid toerisme is, waarbij België één groot Bokrijk van Europa wordt.

Wat is hiervan de oorzaak? In niet geringe mate is ons probleem terug te voeren naar vijftig jaar relatieve en steeds groeiende welvaart. In de jaren vijftig heerste een inspirerend klimaat omdat we alles na de wereldoorlogen moesten heropbouwen. We deden dit en we deden dit goed. Vandaag stel ik in mijn eigen streek vast dat ik omsingeld wordt door allerlei aanwijzingsbordjes naar ook maar de kleinste bezienswaardigheid in het kleinste dorp via minstens vier aanbevolen fietsroutes. En dat langs die routes door Natuurpunt beken werden schoongemaakt en vogels terug een plek vonden (zie je wel, Bokrijk?). Als we op het punt gekomen zijn dat

we elke dorpskern als cultureel erfgoed bewegwijzeren en eens zoveel fietsroutes verzinnen, dan hebben we inderdaad blijkbaar een zeer hoog niveau van welvaart bereikt. Al de rest, zoals een goede voedseldistributie, veiligheid, gezondheid etc. hebben we blijkbaar op een rijtje. En dat is, in grote lijnen uitgesproken, ook een feit. Ook de groeiende kloof tussen rijk en arm is, cynisch genoeg, een teken van welvaart naar onze huidige normen. Met alle respect voor de waarde van het erfgoed en met nog meer respect voor Bokrijk, dit is niet tot onvoldoende inspirerend om de maaksectoren van Noels te laten groeien.

*Nu gaat het niet meer om één pot chocoladepasta bij de hongerige te krijgen, maar om een systeem voorhanden te hebben dat die niet-eens-zo-hongerige burger de kans geeft om te kiezen uit tien soorten chocoladepasta.*

Ik vrees echter dat onze huidige maatschappelijke organisatiestructuur, de overheid en alles wat er maar van ver of dicht mee samenwerkt, niet geschikt zijn om het probleem op te lossen en dus die verlossende visie zomaar te bedenken. Onze organisatiestructuren zijn bijzonder complex geworden. Deels omwille van de complexiteit van ons federaal land, waar ik hier niet verder op inga, en deels omdat een geavanceerde staat geavanceerd, lees complex, werkt. De procedures, wetten en afspraken waren in 1950 veel eenvoudiger dan vandaag, vooral omdat de doelstellingen eenvoudiger waren. Huizen bouwen, wegen leggen en voedsel verdelen. Nu gaat het niet meer om één pot chocoladepasta bij de hongerige te krijgen, maar om een systeem voorhanden te hebben dat die niet-eens-zo-hongerige burger de kans geeft om te kiezen uit tien soorten chocoladepasta. Dat is moeilijk.

De overheid is zowel te duur als te complex geworden om het antwoord te kunnen geven. Te duur want om



een complexe samenleving het hoofd te kunnen bieden, heb je veel slimme mensen nodig. En op een bepaald ogenblik krijg je dat nog amper georganiseerd. Het is niet zo dat ons bestuursorgaan, politici en ambtenaren, minder bekwaam zouden zijn, integendeel. Ze vormen een onderdeel van de gehele mensheid en met z'n allen zijn we systematisch intelligenter geworden (hoewel het er soms niet naar uit ziet). Maar onze intelligentietoename voert een ongelijke strijd met exponentieel stijgende complexiteit van de samenleving. Je moet al van goeden huize komen om politicus te willen worden van de hedendaagse veeleisende burgers.

*Vereenvoudig onze samenleving door deze eerder als een mozaïek te zien, waarbij alle steentjes nog steeds één groot harmonieus tafereel voorstellen, maar waarbij elk steentje zelf autonoom werkt levert.*

Zou een vereenvoudiging dan niet aan de orde zijn? Hoe? Meer beslissingen naar de basis brengen en minder naar Brussel, Namen of waar dan ook waardoor deze kunnen afgeslankt worden en waardoor problemen terug overzichtelijk worden? Dit vereist weliswaar het toekennen van vertrouwen aan die basis. Wie het Staatsblad erop naleest, zal merken dat het merendeel van de wetten en systemen die we vandaag bedenken vooral te maken hebben met controle en wantrouwen. Onze houding moet dus ook veranderen. Vereenvoudig onze samenleving door deze eerder als een mozaïek te zien, waarbij alle steentjes nog steeds één groot harmonieus tafereel voorstellen, maar waarbij elk steentje zelf autonoom werkt levert. Stap, deels, af van het idee dat centralisatie en schaalvergroting voordelig zijn. Ze verlagen (soms) kosten, maar ze verminderen bijna altijd de creatie van meerwaarde. Kleine bedrijven zijn effectiever dan grote. Ze zijn soms minder efficiënt, maar als ze vakkundig geleid worden, leveren ze meer waarde per kop. Werken en leven op kleine schaal geeft een grotere kans op

inspiratie. Ik word veel sneller geïnspireerd als mijn dorp voorbeeldig geleid wordt, in de zomer een mooi dorpsfeest organiseert dan als er een grootschalig Vlaanderen-festival ergens op de Grote Markt van Brussel doorgaat, waar ik onder de voet wordt gelopen. Om nog maar te zwijgen van de weinig inspirerende debatten in onze parlementen.

Durven verantwoordelijkheden naar kleinere structuren brengen, in overheid en ook in bedrijven. De visie hebben om vertrouwen te hebben. En ja, er is misbruik allerhande mogelijk. Dit is een vaak gehoord argument om toch veel centraal gezag te behouden. Maar dit misbruik is ook aanwezig centraal. Lokaal is misbruik kleiner, lokaal is misbruik sneller zichtbaar en dus sneller oplosbaar. Centraal misbruik, zo hebben we gezien in zowat alle overheidsapparaten vandaag, is grootschalig en geraakt moeilijker opgelost. Het zou te ver leiden om dit thema hier uit te spitten.

Subsidiariteit is het toverwoord en dat is het tegengestelde van delegeren. We moeten taken niet van bovenaf delegeren naar beneden, maar verantwoordelijkheden van beneden naar boven opbouwen. Er is altijd een verantwoordelijkheid waarvoor een gemeente niet de beste plek is om ze te nemen. Maar laat hen beslissen. Ze weten best wat ze beter aan een provincie of gewest moeten overlaten.

Ik word de gemotiveerde medewerker die Noels zoekt als ik merk dat ik vertrouwd word, initiatief mag nemen en ook praktisch en lokaal zie wat er met mijn overheidsbijdrage (belastingen) gebeurt. Het is de groeibodem van de maaksectoren.